

Föreningen Ekomuseum Gränsländ Verksamhetsåret 2020

*Galärvägen er ett av de mest spektakulære minner fra Karl XIIIs krigføringer i grensetraktene. Her fra den bratte oppstigningen fra Längen ved Huslås.
Illustrasjon: Lennart Karlsson.*

Foreningen Økomuseum Grenseland Virksomhetsåret 2020

Foreningen Økomuseum Grenseland / Föreningen Ekomuseum Gränsländ
Svein Norheim, Festningsstredet 4, NO-1767 Halden.
Telefon +47 47377717 (mobil) E-post: sveinor@halden.net
Bankgiro: Sparbanken Tanum: 5966-0662 • 8351-9,3 013 369-8 • Berg Sparebank: 1105.29.88200

«I Koronaens tid»

Året 2020 ble et annerledes år. En verdensomspennende pandemi med et virus som var uvanlig smittomt og aggressivt. Covid-19 virusets spredning førte til at land etter land ble rammet. Viruset var da spesielt farlig for den eldre befolkningen og de med underliggende sykdommer. Etter hvert kom dødsfallene - og har fortsatt i bølger under pandemien.

Norge stengte ned 12. mars med alt det førte med seg av stengt e grenseoverganger, stengte virksomheter, hjemmekontor, sykehus som forberedte seg på store innrykk, stengte skoler og trening i idrett og før sommeren ledighetstall på rundt 420 000 på det meste. Sosial isolasjon kom også som følge av pandemien - og er også en realitet inn i 2021.

Kulturliv ble uten mulighet til å være virksomme. Lag og foreningers møtevirksomhet og arrangementer ble rammet. De profesjonelle skuespillere, musikere o.a. fikk ikke oppdrag.

Sverige valgte en annen strategi enn i Norge. Det ble ingen nedstengning av samfunnet. Man forsøkte å begrense skadene med andre metoder.

For Ekomuseum Gränsland / Ökomuseum Grenseland var situasjonen alvorlig. Med en kjernevirksomhet som skal virke på tvers av riksgrensa - formidle grenseregionens felles historie og kulturhistorie - ble en stengt riksgrense en stor utfordring.

Styret hadde forberedt et ambisiøst og godt arrangementsprogram for 2020 - på begge sider av riksgrensa. Alt ble avlyst allerede uka før den norske regjeringen tok grep! Vi så hvor det bar hen.

Våre arrangementer bør være tilgjengelig for alle i grenseregionen. Derfor valgte vi den strategien - og vi prøver oss igjen i 2021 - selv om første halvår av det nye året ikke ser spesielt lovende ut med aggressive mutanter.

Som det vil framgå av årsberetningen, er vi sterkt påvirket av pandemien. Styret har etter beste evne forsøkt å gjøre de oppgaver som vi kan ut ifra forutsetningene. Men av og til kan det nok skorte litt på energien i arbeidet.

Det er trist å observere at det har blitt et kjøliger forhold mellom våre to land - våre grenseregioner. Anklagelser og hets er noe vi burde holde oss for gode til! Det tjener ingen. En dag kommer vi tilbake til «normalen» - da skal vi igjen reise over riksgrensa både på arbeid, ferier, handleturer og for gode opplevelser. Da er ingen tjent med å forverre det gode naboforholdet.

Vi trenger venner - ikke uvenner!

Kanskje Ekomuseum Gränsland / Ökomuseum Grenseland vil få en enda sterkere rolle i det god naboskapets ånd!?

Årsmøtet 2020

Årsmøtet 2020 ble umulig å gjennomføre på vanlig måte. Norge hadde stengt grensene og pålagt innbyggerne strenge restriksjoner når det gjaldt omgang med personer utenfor egen familie, «kohort», og forsamlings over et visst antall mennesker. Samtidig var det pålegg om å holde «meter'n». Mer alvorlig var det å ikke kunne reise på tvers av riksgrensa!

Styret bestemte derfor å arrangere årsmøtet som et såkalt «e-postmøte». «Alle» fikk tilsendt årsmøtedokumentene digitalt (medlemsorganisasjonene, bevilgende instanser og styret) med en oppskrift på hvordan de kunne gi tilbakemeldinger. Egentlig en veldig demokratisk ordning som gjør deltakelse uavhengig av å måtte reise. Men dette er uvant og kanskje også passiviserende. Vi fikk noen tilbakemeldinger (positive), og det er fristende å ta manglende tilbakemeldinger som en positiv bekreftelse!

Den fysiske tilstedeværelsen der vi treffer hverandre og kan snakke direkte sammen, er nok uovertruffen!

Styret

Styret har under virksomhetsåret 2020 hatt følgende sammensetning:

Svein Norheim, Halden, leder/ordførnde

Thomas Marthinsson, Tanum, nestleder

Ulf Vidar Larsen, Halden, kasserer

Hans-Inge Sältenberg, Strömstad, sekretær

Bjarne Andersen, Halden, styremedlem

Bo Magnusson, Strömstad, styremedlem

Nicklas Odh, Dals Ed, styremedlem

Revisorer:

Sylvi E. Sandvik Heldal, Halden

Bertil Augustin, Bullaren, Tanum

Revisorsuppleanter:

Jens Bakke, Halden

Patrik Högfelt, Dals Ed

Valgkomiteen:

Inger Blomsnes; Halden, gjenvalgt 1 år

Folke Andersson; Tanum, ny, valgt 1 år

Jarle Heed; Halden, ny, valgt 1 år

Styremøter

Styret har i 2020 hatt syv styremøter:

- **11. januar; Strömstads Museum**
- **07. mars: Konservativen, Halden**
- **18. april: E-post-møte**
- **13. juni: E-post-møte**
- **22. august: Vilhelms stuga (møte på riksgrensa)**
- **17. oktober: Elgåfossen (møte på riksgrensa)**
- **07. desember: digitalt møte**

Utover dette har styret holdt kontakt via e-post og telefon.

Arbeidsprogram 2018-2020

Nytt treårig arbeidsprogram 2018-2020 ble utarbeidet og vedtatt i 2018, og ligger til grunn for virksomheten i 2020. Fra og med 2021 skal et nytt arbeidsprogram tre i kraft. Styret vedtok et nytt arbeidsprogram høsten 2020 – og dette ligger til grunn for å utarbeide nye avtaler med vertskommunene.

Oppfølging av arbeidsprogram

1. Vedlikehold av besøksmål:

Målsetting vedlikeholde 10 skilt pr. år. Her ligger vi noe etter planen, men det gjøres en ytterligere innsats dette året.

2. Utvikle nye besøksmål:

Utvikle to nye besøksmål i perioden. Her er målet oppnådd med Ende skanse (og supplerende skilt på Berby) og Vilhelms stuga.

3. Hjemmeside:

Ny hjemmeside ble lansert på årsmøtet 2018, og har siden blitt oppdatert og utvidet.

4. Brosjyre:

Ny brosjyre er under planlegging!

5. Nye digitale formidlingsmetoder:

Det planlegges å presentere utvalgte besøksmål med dronefotografering.

6. Publikasjoner om kulturminner i grenseområdet:

Det er bevilget midler til en publikasjon om kulturminner knyttet til Karl XII. Publikasjonen er under utvikling.

7. Taterne/romanifolket/de reisende:

Ett nytt besøksmål knyttet til taterne: Vilhelmsnaret.

8. Utstilling:

I tilknytning til vandreutstillingen «Riksgränsen följer bäcken» er det laget to tilsvarende montre med tema Karl XII.

Informasjonsutstillingen om foreningen er ennå ikke realisert, men under planlegging.

Vertskommunene – nye samarbeidsavtaler

Høsten 2018 ble det undertegnet treårsavtaler med vertskommunene. Avtalene definerer et årlig driftstilskudd fra den enkelte kommune (se regnskap), hvilket ansvarsområde vertskommunene har og Foreningen Økomuseum Grenselands ansvar. Vertskommunene er: Dals Ed, Tanum, Strömstad og Halden. Dessuten sendes søknader om treårig tilskudd fra Länsstyrelsen Västra Götalands län, og Viken fylkeskommune.

Kommunene har ansvaret for vedlikehold og for å bære kostnader ved opparbeidelse av nye omforente besøksmål. Økomuseum Grenseland har ansvar for å planlegge vedlikeholdet av eksisterende besøksmål (skal meldes vertskommunene i løpet av

mars måned hvert år). Økomuseum Grenseland har også ansvaret for å utvikle nye besøksmål, og disse skal være godkjent av den enkelte vertskommune.

Ny arbeidsprogramperiode trer i kraft i 2021. Styret har utarbeidet forslag i løpet av høsten 2020. Vertskommunene har skrevet under på/godkjent nye avtaler for treårsperioden 2021-2023.

I Norge har vi fått ny organisering av kommunene. Nå vil vi måtte forholde oss til Viken fylkeskommune i stedet for Fylkeskonservatoren i Østfold. Denne kontakten er etablert!

Arrangement

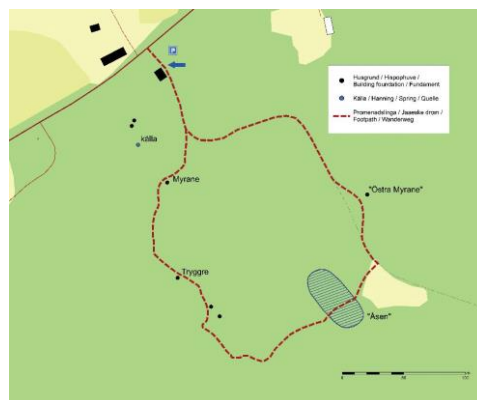
Styret hadde utarbeidet et ambisiøst program for året 2020. Corona-pandemien snudde raskt opp-ned på dette. 12. mars stengte Norge ned all sosial kontakt, stengte grensene og påla befolkningen strenge smittevernrestriksjoner. Vi så hvor dette bar hen, og allerede dager før hadde vi kontaktet våre samarbeidsparter for arrangementene og avlyst alt fram til 23. juni. I Norge åpnet det opp litt i sommermånedene og i begynnelsen av høsten, for så å stenge ned igjen. Vi avlyste også arrangementene for høsten – med ett unntak Skojareberget i Dals Eds kommun. Når vi gikk så bastant til verks så er det fordi vi anser at arrangement i Ekomuseum Gränsland regi skal være åpne og tilgjengelige for alle fra begge sider av grensa. Unntaket for gjennomført arrangement var:

Skojareberget, Rölända, Dals Ed

I samarbeid med Dals Eds kommun, Kulturetaten - Kulturveckan 2020. Bodil Andersson blir den som forteller om stedet. Hun har sterkt bidratt til å etablere dette besøksmålet gjennom prosjektet «Resandekartan».

På Skojareberget holdt et antall familier av resandefolket til. Omkring 1910 ble de tvangsflyttet til et sted utenfor Uddevalla, og husene her ble brent.

Resandefolket har bodd i Sverige i over 500 år!

Til venstre ser vi en av husgrundene på Skojareberget. Husene var gravd ned i bakken med tretak over. Til høyre vises et kart over området Skojareberget - og vandringsruta der man kan få se de stedene der resandefolket bodde.

Besøksmål

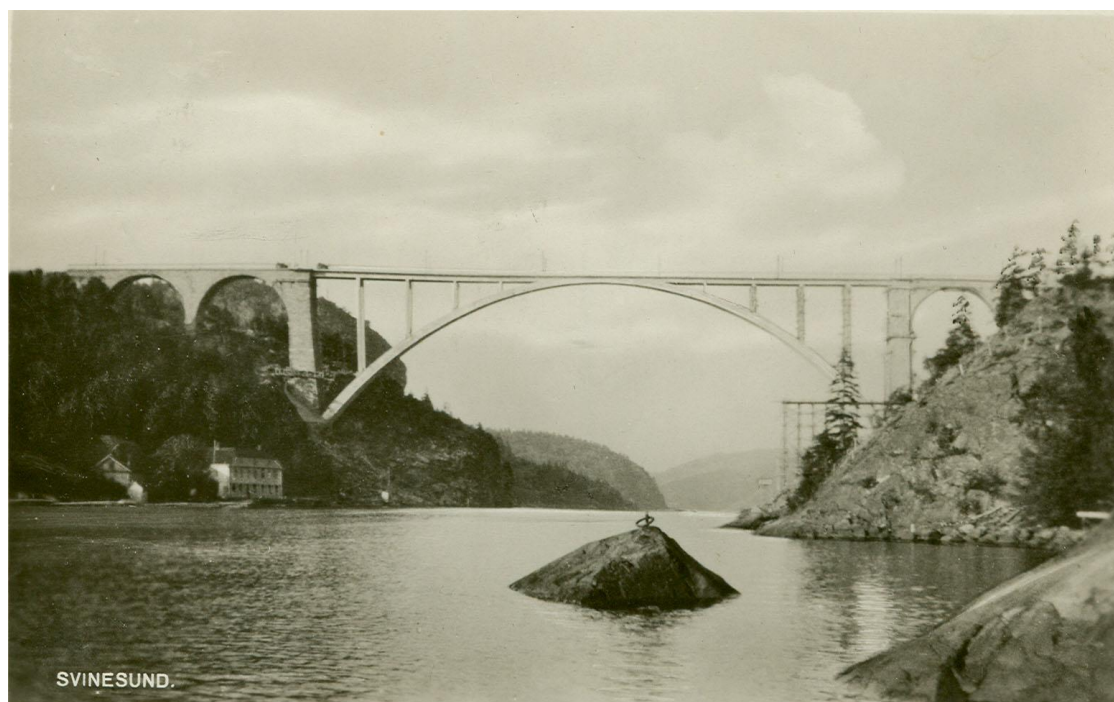
– se Arbeidsprogram pkt. 1, 2 og 7

Økomuseum Grenselands har ved årsskiftet 2019/2020 tretti (30) besøksmål som årlig har besøk av mange enkeltpersoner og grupper. Det er vanskelig å angi noe nøyaktige tall da besøksmålene er fritt tilgjengelige for alle - til alle tider på året.! Vi mener det trygt kan anslås at våre besøksmål besøkes av **noen tusen personer** gjennom året. Med andre ord besøksmål som betyr mye for historieforståelsen og reiselivet i grenseregionen!

Spesielt kan framheves **Elgåfossen** der det «alltid» er biler og motorsykler på rasteplassen, og folk på vandring til fossen. Likeledes vet vi at det ofte er folk på **Snarsmon** som vandrer Bohusleden og Kuststigen eller som kommer ens ærend for å se boplassen etter taterne/resandefolket.

Også **Dårskilds høgar** og **Dynekiln** med **den gamla riksvägen** mellom Dynekilen og Hogdal er populære besøksmål.

Hjelmkollen fort og **Svinesund** har stor attraksjon med sine flotte panoramautsikter kombinert med en spennende historie.

Svinesundet sett fra vest. Til venstre Norge og til høyre Sverige. Under brua på norsk side ses den fredete bygningen Gamle Svinesund som ble etablert etter Roskildefreden i 1658. Fergested, tollstasjon og posthus – og bolig. I forgrunnen ser vi Karl XIIIs «Kulknapp» - et skjær med en fortøyningsring på. Folkemeningen har da sett parallellen til sagnet om kulknappen som drepte Karl XII.

Planer for nye besøksmål 2020-2021

- **Rävlyckan; Dals Eds kommun:** Det er foretatt befaring på besøksmålet Rävlyckan sammen med Conny Olsson og John Saga fra Rävmarkens byalag og Morgan Funevall og Lennart Wetttergren fra Dals Eds kommun. Korona-pandemien har påvirket framdriften i dette prosjektet. Vi hadde store forhåpninger om en «gjenåpning» i 2020, men slik gikk det ikke. Imidlertid er vi på vei. Olsson og Saga har utarbeidet et kostnadsoverslag for istandsettelse av skytterhuset m.m. Det er kjøpt inn materialer til arbeidene. Dals Eds kommun bidrar med produksjon av skiltstativer og pilstolper. Vi fått god støtte av

Länsstyrelsen i Västra Götalands län (SEK 20 000), mens Ekomuseum Gränsland dekker resten av kostnadene (ca. SEK 20 000). Styret anser dette kulturminnet som så viktig, at det fortjener denne innsatsen.

Arbeidene med istandsettelsen er planlagt ferdigstilt første halvår 2021 og utføres av Rävmarken byalag.

Målsetting: Etableres/ferdigstilles 2021.

Rävlyckan, Rävmarken: Skjutbanehuset. Oppretting av utglidninger. Nye underliggere og stenfundamenter. Foto: Conny Olsson.

Klevmarken, Dals Eds kommun: Det er også planer om å etablere et besøksmål i Klevmarken og fortelle om den sagnomsuste Halvard Bryngelsson og Karl XII. Vi forhandler med Dals Eds kommun og grunneier.

Målsetting: Forberedelser og ferdigstilling 2021-2022.

Sågbruksudden; Dals Eds kommun: Det er planer om å etablere besøksmål på Sågbruksudden der vi skal fortelle om den store virksomheten som har foregått her – bl.a. av store sagbrukseiere fra Halden. Dals Eds kommun har en vurdering av hele området på gang.

Målsetting: Forberedelse og ferdigstilling 2021-2022.

Giertas skans, Strömstads kommun: En «nyoppdaget» skanse som tilhører befestningssystemet som omga Strömstad stad under Karl XII krigføring. Fra tidligere er «Stadsmuren» på Korpeberget ett av Ekomuseum Gränslands besøksmål (her kan det være aktuelt også å lage informasjon om forsvarsanleggene fra beredskapstida/andre verdenskrig).

Målsetting: Forberedelse og ferdigstilling 2021-2023.

Vilhelmsnaret, Halden kommune: Det er gjort forberedelser til å klargjøre for åpning av dette besøksmålet_

Målsetting: Innvies 2021.

Besøksmål med spesielle behov:

Fagerholt; Halden kommune: I samarbeid med Idd og Enningdalen Historielag ønskes det å rehabilitere Fagerholt Monumenthuggeri som besøksmål. For å realisere dette kreves en avtale med grunneier og Halden historiske Samlinger (som eier noe av produksjonsutstyret). Vi har hatt befarings med representanter for Fylkeskonservatoren i Østfold. Foreløpig er det ingen løsning på saken.

Målsetting: Forhandling med grunneier for å komme til en avgjørelse i løpet 2021.

Sponviken; Halden kommune: Sponviken velforening har «okkupert» informasjonsskilt og stativ – fjernet skiltet og satt opp et nytt skilt som representerer velforeningen. Foreløpig er ikke saken løst.

Målsetting: Komme til en avgjørelse i løpet av 2021.

Sundsborgs skansar; Strömstads kommun: Vi ønsker å flytte introduksjonsskiltet ut mot hovedveien/gamle E6 ved enden av gamle Tullhuset. Vi må få til avtale med grunneier (Orvelin/Thon).

Området ned mot skansen ved vestre ende av Tullhuset er dessverre sterkt forsoyret da området brukes som «toalett». Vi er i diskusjon med Strömstads kommun om å finne løsninger. Strömstads kommun og Svinesundskomiteen holder i saken. Det har også vært trefall på Sundsborg skansar noe som har ført til at skanseanlegget er vanskelig tilgjengelig fra sør. Det er også sterkt behov av opprydding i vegetasjon/store trær som vokser i de gamle ruinene/husgrundene. Her er det helt nødvendig med forhandlinger med grunneier (Orvelin/Thon).

Målsetting: Komme til en enighet og utførelse i løpet 2021.

Dårskild högar; Strömstads kommun: Diskusjon rundt toalettforhold. Gammel utedo som ikke lenger fungerer sanitærmessig. Kommunen har fjernet utedoen. Et informasjonsskilt om Brureberget og den store gravrøsa skal produseres i samarbeid med Skee hembygdsforening.

Målsetting: Informasjonsskilt etableres 2021.

Svinesund, norsk side; Halden kommune: Det trengs opprydding i skiltfloraen på rasteplassen ved brohodet. Uaktuelle informasjonsskilt om gamle planer fra årtusenskiftet (Halden kommune). Dessuten må det fås til avtaler om rydding av vegetasjon som sperrer for utsikten. Svinesundskomiteen har startet arbeidet med bru jubileet 15. juni 2021. Gamle Svinesundbrua er 75 år! Halden kommune er representert i arbeidene. Det er dialog med Ekomuseum Gränsland. I bru jubileet passer det også med en satsning på norsk side. Det har vært kontakter og delt erfaringer med kulturetatene både i Strömstad og Halden.

Målsetting: Realiseres 2021.

«Tapte informasjonsskilt»

Fortsatt mangler vi noen av de «tapte» informasjonsskiltene: ett skilt på Sundsborg skansar og to på Svinesund, svensk side. Nå har vi fått datafilene for skiltene og nye informasjonsskilt er produsert. Skiltstativer må vedlikeholdes og ett nytt skiltstativ produseres. I forbindelse med bru jubileet er det en komite i gang på svensk side. Fornyelse av skiltene vil skje i denne sammenhengen.

Målsetting: Reetableres 2021.

Vedlikehold / fornyelse

Vedlikeholdsavtaler ble etablert med *Bullarens Hembygdsforening* og *Idd og Enningdalen Historielag* i 2017. De har utført vedlikehold i sine områder.

Med de nye avtalene for vertskommunene, har disse nå ansvaret for å utføre vedlikehold eventuelt fornyelse – alt etter innmeldte behov fra Ekomuseum Gränsland. De tre svenske kommunene har system for å kunne takle slikt vedlikehold

(AME – Arbets och miljöenheten), men det avhenger av kapasitet. Halden kommune betaler Økomuseum Grensland for å gjøre arbeidet, og vi benytter da Ryddegruppa i Idd og Enningdalen Historielag som utførende.

Holkekärrens skans; Tanums kommun: Vi inngikk en avtale med grunneier om å utvide og forbedre rasteplassen på vestsida av veien ved Holkekärrens skans. Det har blitt et fint kvalitetsløft. Grunneier har utført arbeidene, og Ekomuseum Gränsland har fått bidrag av Tingvallsfonden på SEK 32 000. Total kostnad SEK 39 000. Ekomuseum Gränsland dekket mellomlegget.

Holkekärrens skans – utvidelsen av rasteplassen. Foto: Thomas Marthinsson.

Snarsmon og Vilhelms stuga; Tanums kommun: Thomas Marthinsson, Bullarens hembygdsforening har også i 2020 foretatt en grundig klipping og vedlikehold av begge besøksmålene.

Holtet; Halden kommune: Informasjonsskiltet er tatt ned da det er ny eier av den gamle tollstasjonen. Vi arbeider med å finne ny plassering og det vurderes å sette opp skiltet i forbindelse med rasteplassen ved Elgåfossen i søndre ende.

Det er også planer om å utarbeide informasjonsskilt inne ved Elgåfossen – i samarbeid med «Stiftelsen Saga».

Målsetting: Utføres 2021.

Galärvägen; Strömstads kommun: På forsommeren 2018 ble det foretatt en befarings av Galärvägens besøksmål som pr. i dag har 10 besøkspunkter.

I samarbeid med Strömstads kommun har vi løpet av 2019 fått laget nye datafiler for seks av informasjonsskiltene (de gamle datafilene er forsvunnet!). Likeledes har vi produsert 4 nye skiltstativer med logoen CXII. Korona-Pandemien satte en stopper den planlagte oppsetting av skilter og nye skiltsstativer.

Bo Magnusson og Harald Simonsson har foretatt en rydding av stien ned til Huslös. Denne var grodd neste helt igjen.

Da besøksmål Galärvägen ble etablert i sin tid, antok man at galärene ble fraktet opp Karlsgatan og gjennom Strömsdalen. Det første skiltet ble satt opp her (dette ble stjålet ikke så lenge etter oppsettingen). Ny forskning viser at transporten gikk på Norra Hamngatan, og galärene ble antagelig satt i Strömsvattnet på Kärleksudden. Vi vil derfor lage et nytt informasjonsskilt som plasseres på Kärleksudden. Dette gjøres i avtale med Strömstads kommun.

Målsetting: Utføres 2021.

Veden skog; Halden kommune: Ryddegruppa i Idd og Enningdalen Historielag har vedlikeholdt skiltstativene og rengjort informasjonsskiltene.

Skiltstativer

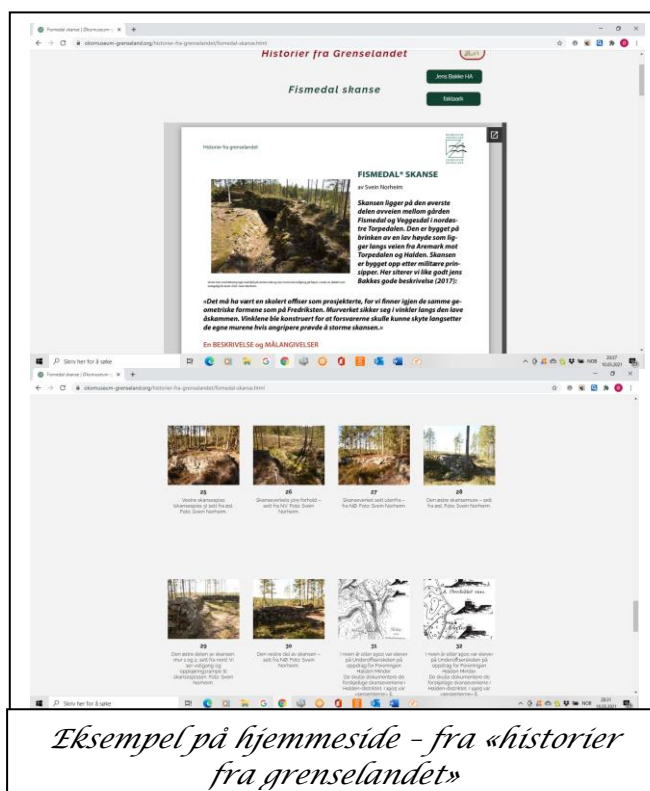
Det er kjøpt inn skiltstativer i A1 størrelse – hvorav fire med Karl XIIs logo til Galärvägen. Dessuten er det blitt produsert 10 veiviserstolper/pilstolper med henholdsvis venstre- og høyre pil. Det er også kjøpt inn stolpesko av ulike typer, og betongrør for feste av stativ.

Hjemmeside

– se Arbeidsprogram pkt. 3.

www.ekomuseum-gransland.org / www.okomuseum-grenseland.org

Nye hjemmesider ble presentert på årsmøtet i 2018. De 31 besøksmålene (årsskiftet 2020/2021) er organisert alfabetisk på svensk og norsk side. Til hvert besøksmål er det beskrivelse/historiske tekster foruten et stort antall bilder – både gamle og nye. Tekstene revideres ved behov. Til hvert besøksmål er det en tilhørende kartfesting. Tekstmaterialet ligger i en PDF-fil som kan skrives ut. Alle sider ligger også samlet i en felles PDF-fil. Pr. i dag utgjør tekstene over 100 sider historisk tekst(!).

Det er også laget en mappe der vi legger ut historisk grenserelatert materiale, men som ikke er en del av Økomuseum Grenslands besøksmålsportefølje – som f.eks. «Svenskegravene» (krigen 1808), og middelalderborger/slott i Bohuslän. Denne mappen er nå flyttet fram på forsida: «*Historier fra grenselandet*». I 2020 er det produsert syv – 7 – omfattende artikler med rikt bildemateriale om skanser i Halden-området:

- Batteriet på Eskevikenlandet
- Brekke og Ganerød skanser
- Fismedal skanse
- Nordbakke skanse
- Redutten på Skriverøa
- Siljeklev skanse
- Veden skanse

Endelig finnes en mappe der man kan finne dokumenter knyttet til Ekomuseum Gränslands tidligere drift og de siste års årsberetninger, regnskap og arbeidsprogram. Per Forstrøm, Halden er dataansvarlig for hjemmesiden og er den som oppdaterer og legger ut nytt materiale.

Besøksstatistikk 2019: Fra Norge: 4100 besøk, fra Sverige 1450 besøk, fra Danmark: 1650 besøk, fra Finland: 68. Totalt antall besøk fra Skandinavia er nær 7300 gjennom året. Antall pr. dag har steget med ca. 15 % gjennom året.

Nettbutikk/WebShop: Det er opprettet en nettbutikk der det tilbys lokalhistorisk litteratur fra grensetraktene. I første omgang var det publikasjoner fra Økomuseum Grenseland. Høsten 2020 utvidet vi dette til også innbefatte publikasjoner fra Idd og Enningdalen Historielag og fra Fortidsminneforeningen.

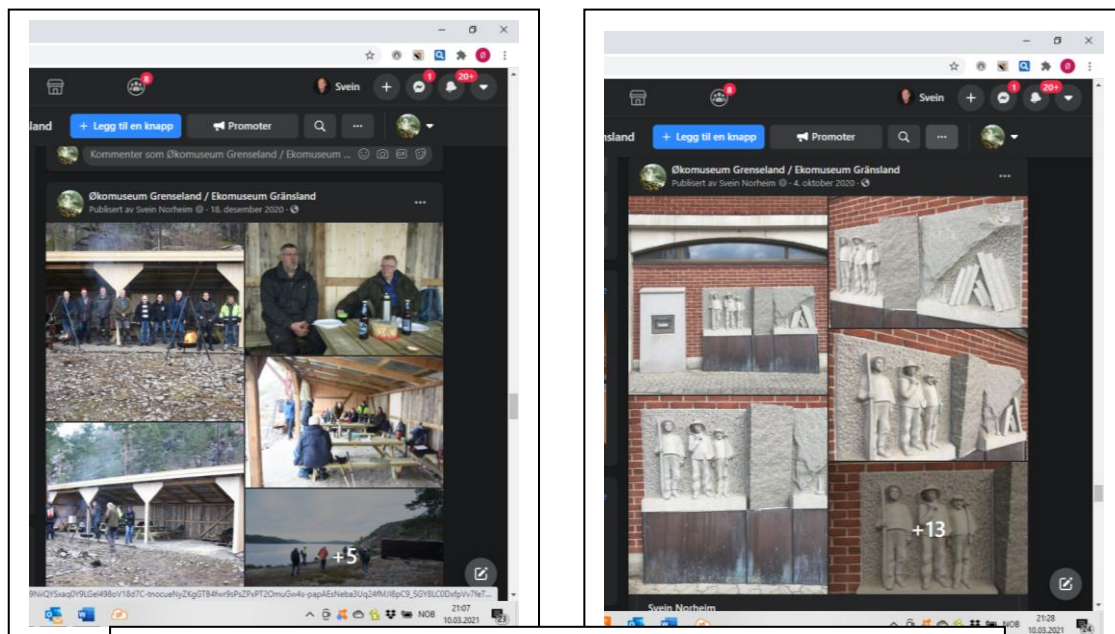
Dette ble omtalt på Facebook-sida og det ble umiddelbart en viss etterspørsel.

Vi vil se om det kan tas nye grep for å gjøre dette til en mer effektiv satsning som ett ledd i formidlingen av grenseregionens historie.

Facebook-side:

<https://www.facebook.com/SmaaaveienesKulturminner>

Her legges ut alt relevant materiale som har med historie og kulturminner i grenseområdet – eget produsert (som skansene) eller som vi deler

Eksempler på innlegg på Facebook-sida: Arbeidene med Monolittbruddet til venstre og artikkel om stenhogger-monument i Halden til høyre.

Formidling. Utstillinger

Korna-pandemien satte en brutal stopper for alle møter og sosiale sammenkomster.

Ekomuseum Gränsland vandreutstilling "Riksgränsen följer bäcken" ble satt opp i Tinghuset i Bullaren til sommeren 2019. Den har blitt værende i Bullaren også i 2020 og har i perioder vært tilgjengelig for besøkende. Men pandemien har ført til at besøket har vært lite.

*Tinghuset i Bullaren og som huser utstilling «Riksgränsen följer bäcken».
Foto: Thomas Marthinsson.*

*Utstillingen «Riksgränsen följer bäcken». Tilsammen 10 montre med personhistorier fra
grenseområdet 1600-1900-tallet.
Alle foto: Svein Norheim.*

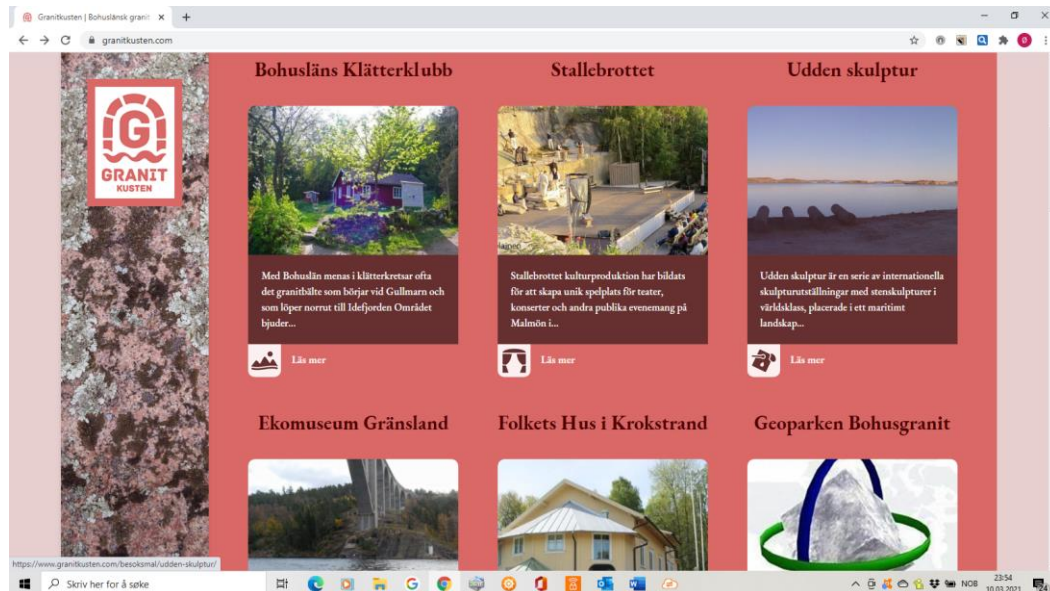

Prosjekt Granitkusten: <https://www.granitkusten.com/>

Prosjektet er utredet av Kulturlandskapet, Fjällbacka: Kulturlandskapet etter en forstudie utført av Rolf Danielsson 2016.

Prosjektets hjemmeside:

Vi har gitt innspill til prosjektet. For Ekomuseum Gränsland kan det være aktuelt å spille videre på miljøer som Svinesund, Krokstrand, Fagerholt, Blomsholm og Dårskild – alle besøksmål i Ekomuseum Gränsland.

Prosjektet har etablert en hjemmeside der Ekomuseum Gränsland foreløpig er representert med Gamle Svinesundbrua. Men også Folkets Hus Krokstrand er representert (publisert av Karin Askberger).

Prosjektet fortsetter med kommunene Strömstad, Lysekil, Tanum, Munkedal og Sotenäs. Og Ekomuseum Gränsland inviteres til samarbeidet. Primært å skape en organisasjon for å samarbeide, inventere og utdanne aktører. Støtte og hjelpe prosesser, foreninger m.m. Vurdering av en Geopark. Kvalitetssikring av produkter.

Bohusläns eldste Folkets Hus. Innviet 1902. Foto: Karin Askberger.

Bidragstere - økonomi

Følgende bidrar med årlig økonomisk støtte:

Dals-Eds kommun (5 000)

Tanums kommun (15 000)

Strömstads kommun (20 000)

Halden kommune (40 000)

Viken fylkeskommune har etter søknad bidratt med NOK 20 000/år i treårsperioden.

Länstyrelsen Västra Götalands län bevilget og utbetalt SEK 20 000/år etter søknad og rapport høsten 2019 og 2020.

Sparebankstiftelsen Halden har etter søknad bevilget NOK 80 000,- til prosjekter. Disse er foreløpig ikke benyttet. Planene er å produsere bok om Karl XII-tradisjoner, vandretstilling og dronefotografering av besøksmål.

Stiftelsen Clara Lachmanns fond har bevilget SEK 13 000,- til studiereise og SEK 30 000 til publikasjon om Karl XII. Vi har fått godkjent å utsett bruken av disse midlene til ut 2021.

Medlemsorganisasjoner

Økomuseum Grenseland hadde i 2019 tolv **medlemsorganisasjoner**:

Svensk side:

- Bullarens Hembygdsforening
- Dals Eds Hembygdsforening
- Foreningen Norden Bengtsfors-Dals Ed
- Foreningen Norden Norra Bohuslän
- Hogdals Hembygdsforening
- Rävmarkens Byalag
- Skee Sockens Hembygdsforening
- Strömstads Historieförening Strömstads

- Museiförening/Strömstads Museum

Norsk side:

- Foreningen Norden Halden
- Idd og Enningdalen Historielag
- Foreningen Norden Østfold

Årsavgiften er SEK/NOK 100,-/år.

Halden 2021-03-25

Hans-Inge Sältenberg

Thomas Marthinsson

Ulf Vidar Larsen

Bjarne Andersen

Nicklas Odh

Bo Magnusson

Svein Norheim